

ES dalībvalstu, tostarp Baltijas valstu, prakse

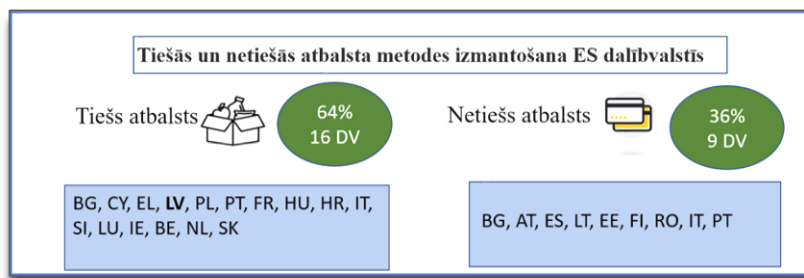
ES normatīvais regulējums attiecībā uz ESF+ atbalstu paredz, ka pārtiku un/vai pamata materiālo palīdzību vistrūcīgākajām personām var nodrošināt tieši vai netieši, piemēram, izmantojot elektroniskus vai citādus kuponus vai kartes ar noteikumu, ka tos var izlietot tikai pārtikas un/vai pamata materiālās palīdzības saņemšanai.

Latvija EAFVP DP un ESF+ Programmas ietvaros atbalstu vistrūcīgākajām personām sniedz tieši, izmantojot pārtikas un pamata materiālās palīdzības preču komplektus un nodrošinot iespēju zupas virtuvēs saņemt gatavās maltītes.

1. ES dalībvalstis – tiešā un netiešā atbalsta metodes izmantotājas

No tām 25 ES dalībvalstīm, kas ESF+ ietvaros vistrūcīgākajām personām nodrošina pārtikas atbalstu un/vai pamata materiālo palīdzību, vairums – 16 ES dalībvalstis (64 %) piemēro tiešo atbalsta metodi un 9 ES dalībvalstis (36 %) piemēro netiešo atbalsta metodi (skat. 1. attēlu). Bulgārija atbalstam vienlaikus piemēro gan tiešo, gan netiešo metodi (kombinētais atbalsts).

1. attēls

Piedaloties EK organizētajās darba grupās, komitejās un sanāksmēs, VI ir guvusi ieskatu vairāku ES dalībvalstu pieredzē kā tās ESF+ ietvaros nodrošina vistrūcīgākajām personām pārtikas atbalstu un/vai pamata materiālo palīdzību:

- Itālija izsniedz pārtikas pakas, nodrošina gatavo maltīšu pieejamību un papildpasākumus;
- Spānija pāriet uz elektronisko maksājuma karšu izmantošanu, jo uzskata par būtisku novērst ar atbalsta saņemšanu saistītos stigmatizējošos faktorus – kauna sajūtu, ko atbalsta saņēmēji mēdz izjust atbalsta punktos atbalsta preču saņemšanas laikā;
- Grieķijā tiek īstenotas līdzīgas atbalstāmās darbības kā Latvijā – pārtikas atbalsts, pamata materiālā palīdzība un papildpasākumi. Atšķiras komplektos iekļauto produktu klāsts – pārtikas atbalstā papildus Latvijā ierastajiem produktiem ir pieejami arī svaigi produkti (gaļa, dārzeņi un augļi – kopā 38 veidi), savukārt pamata materiālās palīdzības komplektā papildus ir pieejami autiņi/higiēnas preces pieaugušajiem, t.sk. gados vecākiem cilvēkiem un bezpajumtniekiem paredzēti higiēnas preču komplekti. Grieķijā atbalstu izsniedz ne tikai izdales vietās, bet arī ārpus telpām izvietotos izdales punktos, kā arī izstrādātu maršrutu ietvaros veic piegādi uz mājām vai līdz vietai, par kuru ir vienošanās ar atbalsta saņēmēju telefonsarunas laikā;
- Īrija nodrošina pārtiku, izsniedzot to atbilstoši pieejamo preču sarakstam (*Food Cloud*), no kura persona izvēlas nepieciešamās preces, un personai tās piegādā. Piegādi nodrošina iepirkuma rezultātā izvēlēts piegādātājs;
- Igaunijai ir divu gadu pieredze elektronisko maksājuma karšu izmantošanā. Katram mājāsaimniecības loceklim 2025. gadā izsniegtās kartes limits ir 30 EUR ceturksnī. Pakalpojuma nodrošināšanai tika veikts iepirkums. Tiek izmantotas elektronisko maksājumu kartes no viena lielveikalu tīkla (Rimi) un tas negatīvi ietekmē atbalsta ģeogrāfisko pieejamību un saņemšanas iespējas (attālums līdz lielveikalam mērķa grupai nav ģeogrāfiski līdzvērtīgs, daļai atbalsta saņēmēju, lai nokļūtu pēc atbalsta, nepieciešams transports un sekojoši papildu izdevumi);

- Lietuvā no 2024. gada tiek finansēta sociālo karšu (elektroniskās maksājuma kartes) izmantošana preču iegādei mazumtirdzniecības veikalos, Pārtikas bankas (atbalstam izmanto pārtikas ziedojumus) darbība, papildpasākumu īstenošana, administratīvie izdevumi un tehniskā palīdzība. Gatavās maltītes un zupas virtuves ESF+ ietvaros netiek finansētas. Pakalpojuma nodrošināšanai netika veikts iepirkums. Sociālo karšu izmantošanai ir nodrošināts veikalu pārklājums visā valsts teritorijā. Sociālā karte tiek izsniegta mājāsaimniecībai, paredzot 2025. gadā katram tās loceklim limitu 25 EUR ceturksnī.

Igaunija un Lietuva ir atturīgas paust viennozīmīgu vērtējumu netiešajai atbalsta metodei.

Tiešās atbalsta metodes viena no galvenajām priekšrocībām, ko min vairākas ES dalībvalstis, ir preču cena iepretim šo pašu preču cenām veikalā, kas personai būtu jāiegādājas, izmantojot elektroniskus vai citādus kuponus vai kartes.

Netiešās atbalsta metodes izmantošanai ES dalībvalstis norāda šādas metodes būtiskākās priekšrocības:

- kā viens no galvenajiem iemesliem – personas pašnoteikšanās preču izvēlē, iegādājoties attiecīgajam laika posmam aktuālās un specifiskajām vajadzībām atbilstošās preces;
- personai pieejams plašs preču klāsts;
- novērsti palīdzības saņemšanu stigmatizējošie faktori – kauna sajūtu, ko atbalsta saņēmēji mēdz izjust atbalsta punktos atbalsta preču saņemšanas laikā;
- no administratīvā viedokļa – salīdzinoši lētāka, ātrāka un vieglāka atbalsta izsniegšanas sistēma, jo nav nepieciešami iepirkumi preču iegādei un nerodas risks ar to saistītiem neatbilstošiem izdevumiem, nav aktuāla iegādāto preču uzglabāšana, mazāks izdevumus attaisnojošo dokumentu apjoms un attiecīgi vienkāršāka izdevumu pārbaude.

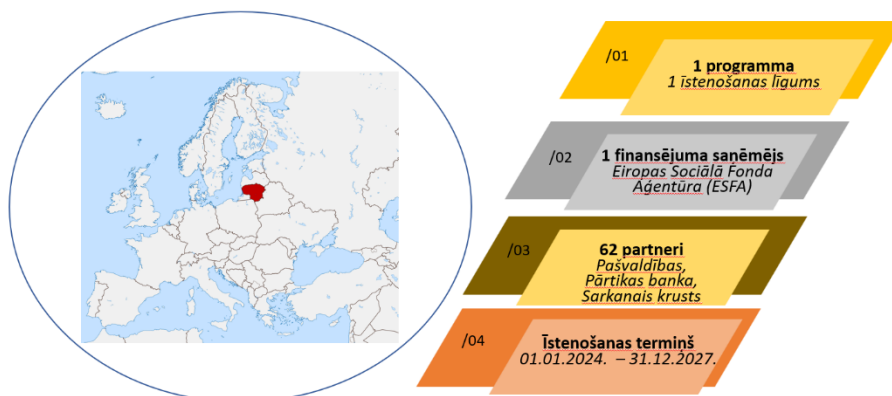
Savukārt, kā netiešās atbalsta metodes iespējamie būtiskākie trūkumi, ko ES dalībvalstis norāda, ir:

- ierobežotās iespējas kartes izmantošanai – to nevar līdzvērtīgi izmantot visā valsts teritorijā (veikalu izvietojums valsts teritorijā nevienmērīgs un šie ierobežojumi jo īpaši aktuāli situācijā, ja veicot iepirkumu, sadarbība izveidota ar vienu mazumtirdzniecības veikalu tīklu (Igaunijas gadījums));
- lai nodrošinātu iespējami plašu atbalsta pieejamību/pārklājumu valsts teritorijā, sadarbība ir būtiska gan ar veikalu tīkliem, gan salīdzinoši mazākiem mazumtirdzniecības veikaliem. Sadarbību ar mazākajiem mazumtirdzniecības veikaliem negatīvi ietekmē šādi faktori:
 - bieži nav informācijas tehnoloģiju infrastruktūras, lai tehniski izpildītu ar sociālo karšu darbības nodrošināšanu saistītās prasības;
 - nepietiekama interese, jo procesa administrēšana var būt ekonomiski neizdevīga attiecībā pret ienākumiem, kas tiek gūti no atbalsta saņēmējiem pārdotajām precēm.
- izaicinājumi saistīti ar pakalpojuma pieejamību un kartes izmantošanu, piemēram, gados vecākiem cilvēkiem un vientuļiem cilvēkiem, kuri nespēj patstāvīgi iepirkties.

2. Lietuvas prakse netiešās atbalsta metodes izmantošanā

Lietuva programmu materiālās nenodrošinātības mazināšanai (turpmāk – Programma) īsteno laika posmā no 2024. gada 1. janvāra līdz 2027. gada 31. decembrim Lietuvas Eiropas Sociālā fonda Aģentūrai sadarbojoties ar pašvaldībām, Pārtikas banku un Sarkano krustu (skat. 2. attēlu). Īstenošanā ir iesaistīta arī vadošā iestāde, sadarbības iestāde un revīzijas iestāde, kā arī piegādātāji – mazumtirdzniecības veikalu tīkli.

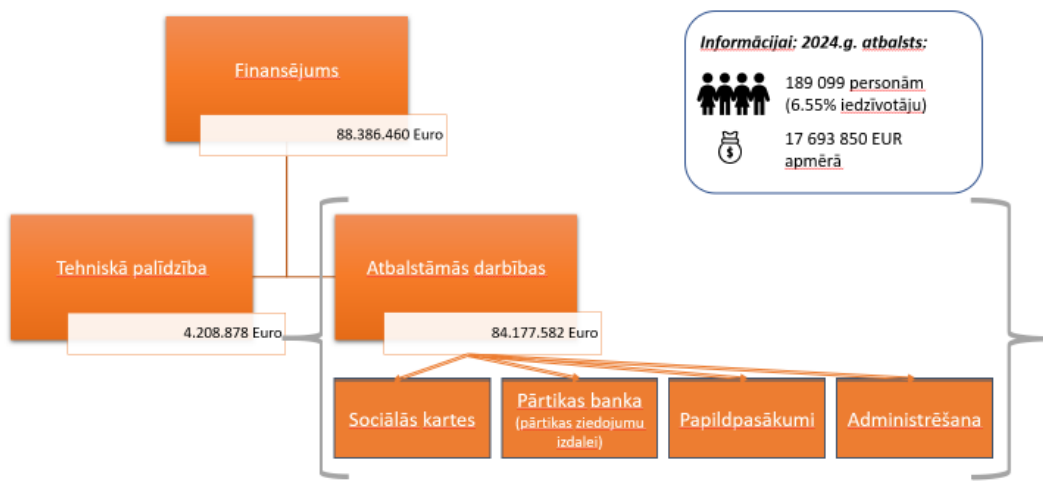
Lietuvas materiālās nenodrošinātības mazināšanas programma

Avots: materiāls un informācija, kas iegūta piedaloties Eiropas Kompetences Centra Sociālām inovācijām organizētā pasākumā “Dažādu piegādes metožu izpēte pārtikas un/vai materiālās palīdzības izplatīšanai, t.sk. kuponu sistēma” (norise 07.05.2025. - 08.05.2025.)

Programmas īstenošanai pieejami 88,3 milj. EUR. Administrēšanai tiek izmantota vienota informācijas sistēma (*Social Support for Families Information System*). Sociālo karšu izsniegšana pārtikas un/vai pamata materiālās palīdzības preču iegādei ir viena no atbalstāmajām darbībām (skat. 3. attēlu).

Programmas finansējums, atbalstāmās darbības (2024.-2027.g.)

Avots: materiāls un informācija, kas iegūta piedaloties Eiropas Kompetences Centra Sociālām inovācijām organizētā pasākumā “Dažādu piegādes metožu izpēte pārtikas un/vai materiālās palīdzības izplatīšanai, t.sk. kuponu sistēma” (norise 07.05.2025. - 08.05.2025.)

Sociālo karšu izsniegšanu nodrošina Lietuvas Eiropas Sociālā fonda aģentūra kā finansējuma saņēmējs sadarbībā ar piegādātājiem – mazumtirdzniecības veikalu tīkliem un pašvaldībām.

Iepirkums piegādātāju izvēlei netika veikts, pamatojoties uz šādiem argumentiem (saskaņoti ar Lietuvas IUB):

- piegādātāji savā starpā tieši nekonkurē;
- visiem piegādātājiem ir vienādi atbilstības kritēriji (*preestablish criteria*);
- nodoms noslēgt vienošanās ar visiem piegādātājiem ir skaidri un atklāti paziņots visiem potenciāli iesaistītajiem;
- jauni piegādātāji sadarbībai var pievienoties jebkurā laikā.

Attiecīgi var sadarboties (balstoties uz noslēgtu vienošanos) ikviens tirdzniecības centrs/veikals, kas izpilda noteiktas minimālās prasības. Tirdzniecības centri/veikali tieši savā starpā nekonkurē un mērķa grupas pārstāvis patstāvīgi izvēlas veikalu, no kura saņemt un izmantot sociālo karti.

Lietuvas Eiropas Sociālā fonda aģentūras (finansējuma saņēmējs) pienākumi sociālo karšu nodrošināšanā:

- izsludina uzaicinājumu potenciālajiem piegādātājiem sadarbībai sociālo karšu izsniegšanā;
- pārbauda potenciālo piegādātāju iesniegto priekšlikumu atbilstību obligātajām prasībām;
- paraksta sadarbības līgumus ar piegādātājiem – mazumtirdzniecības veikalu tīkliem, organizē, kontrolē un pārbauda šo līgumu izpildi, tostarp informē katru mazumtirdzniecības veikalu tīklu par katrai no pašvaldībām no jauna izgatavojamo un piegādājamo sociālo karšu skaitu, to numuriem, kā arī nepieciešamību papildināt jau izsniegtajās sociālajās kartēs pieejamo finanšu līdzekļu apmēru (datus balsta uz vienotajā informācijas sistēmā pieejamo informāciju).
- paraksta partnerības līgumus ar projekta partneriem – pašvaldībām un pārbauda tiem noteikto pienākumu izpildi;
- iesniedz sadarbības iestādei maksājumu pieprasījumus;
- sniedz vadošajai iestādei, revīzijas iestādei un sadarbības iestādei informāciju, kas saistīta ar projekta administrēšanu, tostarp sagatavo nepieciešamās atskaites, izmantojot vienoto informācijas sistēmu.

Pašvaldību pienākumi sociālo karšu nodrošināšanā:

- pēc nepieciešamības palīdz mērķa grupai aizpildīt pieteikumu sociālajai kartei;
- izskata informācijas sistēmā mērķa grupas pārstāvju pieteikumus sociālās kartes saņemšanai;
- ievada apstiprinātajiem pieteikumiem vienotajā informācijas sistēmā īpašo/unikālo sociālās kartes identifikācijas numuru (ID);
- informē mērķa grupu par laika posmu, kādā sociālā karte būs pieejama saņemšanai, ja nepieciešams, telefoniski par to atgādina;
- izsniedz mērķa grupai mazumtirdzniecības veikalu tīklu piegādātās sociālās kartes vai sadarbības/deleģējuma līguma ietvaros nodod tās Pārtikas bankai izsniegšanai konkrētajām personām (praksē 40 % pašvaldību pašas izsniedz personām sociālās kartes, bet 60 % šim nolūkam izmanto Pārtikas banku, kur persona saņem šo karti). Atsevišķos gadījumos personām ar invaliditāti (fiziska vai garīga nespēja) sociālās kartes piegādā uz mājām.

Piegādātāji – mazumtirdzniecības veikali:

- izgatavo jaunas sociālās kartes un papildina jau izsniegtajās sociālajās kartēs pieejamo finanšu līdzekļu apmēru atbilstoši pašvaldības sniegtajai informācijai;
- nogādā izgatavotās sociālās kartes pašvaldībai (bez papildu maksas);
- izveido/uztur informācijas tehnoloģiju sistēmu, kas nodrošina iespēju sagatavot un iesniegt Lietuvas Eiropas Sociālā fonda aģentūrai nepieciešamo informāciju/atskaites par sociālajām kartēm.

Mērķa grupa:

- piesakās sociālajai kartei – elektroniski vienotā informācijas sistēmā vai to izdara ar pašvaldības speciālistu atbalstu;
- dodas to saņemt pašvaldībā vai Pārtikas bankā. Karti izsniedz personai, kura ir pieteikusies tās saņemšanai (neizsniedz citam mājāsaimniecības loceklim), izņemot pilnvarojumu gadījumos, kad kartes saņēmējs ir persona ar invaliditāti (fiziska vai garīga nespēja). Saņemšana notiek cikliski iepriekš noteiktajos periodos un par tiem mērķa grupu informē, kad tā piesakās kartei. Šie termiņi ir publicēti arī atbilstošajā tīmekļvietnē, par tiem tiek atgādināts, izvietojot informāciju pašvaldībā. Pēc nepieciešamības pašvaldība var mērķa grupai telefoniski atgādināt par kartes saņemšanu.

Piegādātājiem – mazumtirdzniecības veikaliem ir noteiktas pamatprasības sociālo karšu izgatavošanai (skat. 4. attēlu).

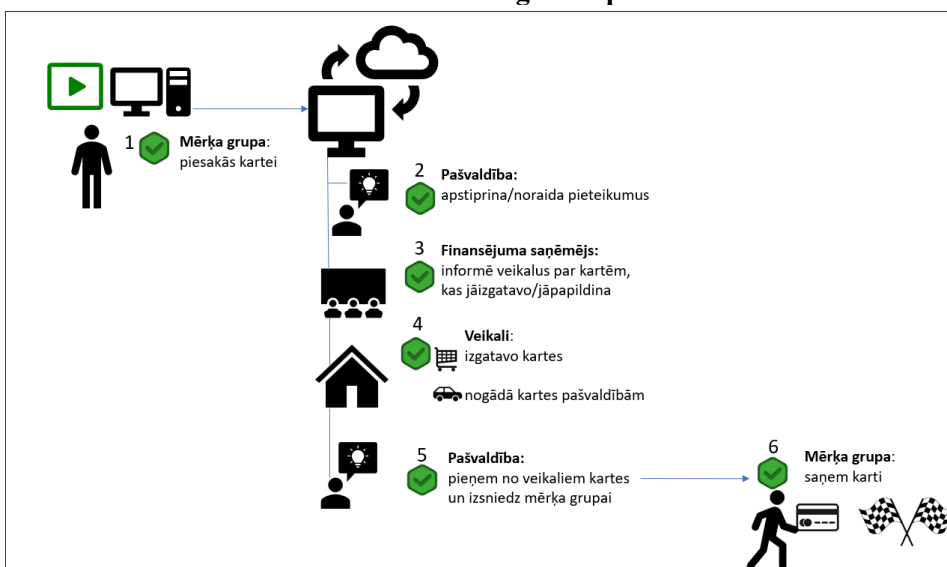
Avots: materiāls un informācija, kas iegūta piedaloties Eiropas Kompetences Centra Sociālām inovācijām organizētā pasākumā “Dažādu piegādes metožu izpēte pārtikas un/vai materiālās palīdzības izplatīšanai, t.sk. kuponu sistēma” (norise 07.05.2025. - 08.05.2025.)

Sociālā karte tiek izsniegta mājāsaimniecībai, paredzot katram tās loceklim 2025. gadā limitu – 25 EUR cetursnī. Sociālās kartes tiek aktivizētas četras reizes gadā šādos datumos – 20. marts, 15. jūnijs, 15. septembris un 15. decembris, izņemot situācijas, kad kartes nozaudētas, bojātas u.tml. To derīguma termiņš, neatkarīgi no izsniegšanas datuma, beidzas nākamā kalendārā gada 14. martā.

Persona izvēlas vienu veikalu, kurā tā ar sociālo karti varēs iepirkties, un šis lēmums ir spēkā gadu. Minēto lēmumu var mainīt, ja persona ir mainījusi dzīvesvietu un izvēlētais veikals nav pieejams vai arī veikala darbība ir izbeigta. Ja persona arī nākamajā gadā ir atbalsta saņēmējs, tā var turpināt izmantot to pašu mazumtirdzniecības tīkla sociālo karti vai izvēlēties jaunu no pieejamā saraksta.

Pieteikšanās sociālajai kartei un tās izsniegšanas process ir norādīts 5. attēlā.

Sociālās kartes izsniegšanas process

Avots: informācija sagatavota, izmantojot informāciju, kas iegūta piedaloties Eiropas Kompetences Centra Sociālām inovācijām organizētā pasākumā “Dažādu piegādes metožu izpēte pārtikas un/vai materiālās palīdzības izplatīšanai, t.sk. kuponu sistēma” (norise 07.05.2025. - 08.05.2025.)

Lietuvā 2024. gadā sociālās kartes izsniegtas 189 099 personām (6,55 % no pastāvīgo iedzīvotāju skaita) par kopējo summu 17 693 850 EUR. Tas nozīmē, ka vidējā summa, ko viens atbalsta saņēmējs periodā ir saņēmis ir 93,57 EUR.

Lai nodrošinātu Programmas uzraudzību un EK iesniedzamās informācijas pieejamību, piegādātāji – mazumtirdzniecības veikali no savām informācijas sistēmām apkopo un Lietuvas Eiropas Sociālā fonda aģentūrai iesniedz šādu informāciju:

- 1) kartes saņēmēju iegādātās pārtikas daudzums (tonnas);

- 2) kartes saņēmēju faktiski pārtikas un pamata materiālās palīdzības preču iegādei izmantotais finansējums (EUR, t.sk. pievienotās vērtības nodoklis), t.sk.:
 - a) pārtikas preču iegādei izmantotais finansējums;
 - b) pamata materiālās palīdzības preču iegādei izmantotais finansējums;
- 3) informācija par pirkumiem:
 - a) pirkumu veikšanai izmantotās sociālās kartes (ID);
 - b) pirkumu veikšanai katras sociālās kartes ietvaros periodā izmantotais finansējums (EUR).

Lietuva Programmas ieviešanas posmā neizsaka viennozīmīgu vērtējumu sociālo karšu izsniegšanas metodei, vienlaikus norāda uz šādiem izaicinājumiem:

- 1) salīdzinoši mazākiem mazumtirdzniecības veikaliem:
 - a) nereti nav informācijas tehnoloģiju infrastruktūras, lai tehniski izpildītu ar sociālo karšu darbības nodrošināšanu saistītās prasības;
 - b) procesa administrēšana mazāku pašvaldību gadījumā, kur ir neliels atbalsta saņēmēju skaits, var būt ekonomiski neizdevīga attiecībā pret ienākumiem, kas tiek gūti no atbalsta saņēmējiem pārdotajām precēm.
- 2) pakalpojuma pieejamība vientuļiem cilvēkiem, kuri patstāvīgi nevar iepirkties.
Šādiem gadījumiem risinājums ir sociālais darbinieks, kurš iepērk pārtiku un/vai preces atbilstoši personas vēlmēm vai pavadā viņu uz pārdošanas vietu.

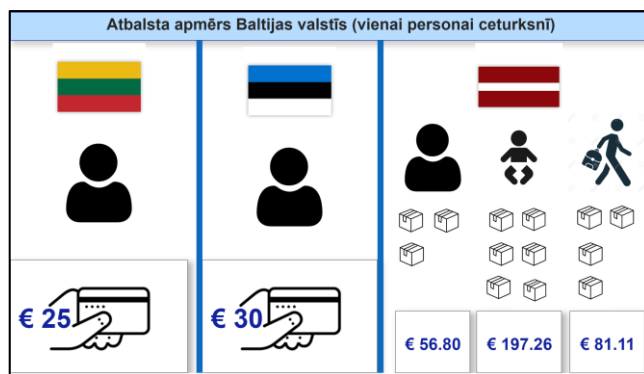
3. ESF+ atbalsts mērķa grupai Baltijas valstīs

Latvija ESF+ programmas ietvaros vistrūcīgākajām personām sniedz finansiāli būtiski lielāku atbalstu nekā Lietuva un Igaunija. Salīdzinot atbalsta summu ceturksnī jeb trīs mēnešos:

- vienai pieaugušai personai Latvijā atbalsts vidēji ir divas reizes lielāks nekā Lietuvā un Igaunijā;
- mājsaimniecībai ar bērniem Latvijā atbalsts ir vismaz trīs reizes lielāks nekā Lietuvā un Igaunijā.

Latvijas, Lietuvas un Igaunijas sniegtais pārtikas un pamata materiālās palīdzības atbalsts vistrūcīgākajām personām ir norādīts 6. attēlā.

6. attēls

Latvija

Latvijā mājsaimniecības loceklis, kuram ir pašvaldības sociālā dienesta izsniegta izziņa uz trīs mēnešiem par atbilstību ESF+ programmas atbalsta saņemšanas nosacījumiem, ir tiesīgs saņemt divus pārtikas preču komplektus un vienu higiēnas un saimniecības preču komplektu, kuru kopējā iegādes vērtība ir 56,80 EUR.

Ja šajā mājsaimniecībā ir bērns vecumā līdz 24 mēnešiem, tad tam trīs mēnešiem tiek izsniegti divi pārtikas preču komplekti, viens higiēnas un saimniecības preču komplekts, divi papildu pārtikas preču komplekti mazuļiem un viens papildu higiēnas preču komplekts mazuļiem. Šo komplektu kopējā vērtība ir 197,26 EUR.

Ja šajā mājsaimniecībā ir bērns vecumā no pieciem līdz 16 gadiem, tad tam trīs mēnešiem tiek izsniegti divi pārtikas preču komplekti, viens higiēnas un saimniecības preču komplekts un papildus kalendārajam gadam viens individuālo mācību līdzekļu komplekts. Šo preču kopējā vērtība ir 81,11 EUR.

Tādējādi Latvijā mājāsaimniecība divām pieaugušām personām, vienu bērnu vecumā līdz 24 mēnešiem un vienu bērnu vecumā no pieciem līdz 16 gadiem ceturksnī ir tiesīga saņemt pārtikas un pamata materiālās palīdzības preču atbalstu 391,97 EUR vērtībā.

1. tabula

Latvijā sniegtais atbalsts

Gads	Pastāvīgo iedzīvotāju skaits valstī (uz 1. janvāri)	Atbalstu saņēmušo personu skaits (unikālie saņēmēji, bez UA)	Atbalstu saņēmušo personu īpatsvars (%) no kopējā pastāvīgo iedzīvotāju skaita	Kopējais atbalstam izmantotais finansējums (bez UA, TP), EUR	Vidējā atbalsta summa, ko viena persona saņēmusi, EUR
2025	1 860 565	66 612	3,58	10 062 380	151,06
2024	1 878 575	80 003	4,26	13 122 663	164,03

Lietuva

Lietuvā ESF+ programmas ietvaros mājāsaimniecībai izsniedz vienu sociālo karti pārtikas un/vai pamata materiālās palīdzības preču iegādei, paredzot katram tās loceklim 2025. gadā limitu 25 EUR ceturksnī. Sociālās kartes tiek aktivizētas četras reizes gadā šādos datumos – 20. marts, 15. jūnijs, 15. septembris un 15. decembris, izņemot situācijas, kad kartes nozaudētas, bojātas u.tml. To derīguma termiņš, neatkarīgi no izsniegšanas datuma, beidzas nākamā kalendārā gada 14. martā. Persona izvēlas vienu veikalu, kurā tā ar sociālo karti varēs iepirkties, un šis lēmums ir spēkā gadu. Minēto lēmumu var mainīt, ja persona ir mainījusi dzīvesvietu un izvēlētais veikals nav pieejams vai arī veikala darbība ir izbeigta.

Dati par Lietuvā izsniegtajām sociālajām kartēm pēdējos divos gados norādīti 2. tabulā.

2. tabula

Lietuvā sniegtais atbalsts

Gads	Pastāvīgo iedzīvotāju skaits valstī (uz 1. janvāri)	Atbalstu/sociālās kartes saņēmušo personu skaits (unikālie saņēmēji)	Atbalstu saņēmušo personu īpatsvars (%) no kopējā pastāvīgo iedzīvotāju skaita	Kopējais sociālām kartēm izmantotais finansējums, EUR	Vidējā atbalsta summa, ko viena persona saņēmusi, EUR
2025	2 898 826	196 858	6,79	18 052 050,00	91,70
2024	2 886 509	189 099	6,55	17 693 850,00	93,57

Igaunija

Igaunijā ESF+ programmas ietvaros mājāsaimniecībai izsniedz vienu karti (viena veida – RIMI karte) pārtikas un/vai pamata materiālās palīdzības preču iegādei, paredzot katram tās loceklim 2025. gadā limitu līdz 30 EUR ceturksnī. 2026. gadā atbalsta summa vienam mājāsaimniecības loceklim ir 36 EUR ceturksnī.

Dati par Igaunijā izsniegtajām kartēm pēdējos divos gados norādīti 3. tabulā.

3. tabula

Igaunijā sniegtais atbalsts

Gads	Pastāvīgo iedzīvotāju skaits valstī (uz 1. janvāri)	Atbalstu/kartes saņēmušo personu skaits/unikālie saņēmēji	Atbalstu saņēmušo personu īpatsvars (%) no kopējā pastāvīgo iedzīvotāju skaita	Kopējais kartēm izmantotais finansējums, EUR	Vidējā atbalsta summa, ko viena persona saņēmusi, EUR
2025	1 369 995	70 198/ 28 015	2,04	2 234 436,00	70,76
2024	1 374 687	85 383/ 35 085	2,55	2 518 946,00	71,80

4. ESF+ mērķa grupa Baltijas valstīs

Baltijas valstīs ir atšķirīga sociālās aizsardzības sistēma un sekojoši ESF+ mērķa grupa.

Latvija

Latvijā ESF+ programmas ietvaros atbalstu ir tiesīga saņemt mājsaimniecība, kurai pašvaldības sociālais dienests izsniedzis izziņu, kas apliecina, ka mājsaimniecība ir nonākusi krīzes situācijā vai atbilst trūcīgas mājsaimniecības statusam, t.i., mājsaimniecības ienākumi mēnesī ir atbilstoši 4. tabulā norādītajam.

4. tabula

	Gads	Pirmajai vai vienīgajai personai mājsaimniecībā, EUR	Pārējām personām mājsaimniecībā, EUR
Ienākumi mēnesī trūcīgai mājsaimniecībai	2026	425	298
	2025	377	264

Lietuva

Lietuvā ESF+ atbalstam kvalificējas personas ar noteiktu ienākumu līmeni, ko vērtē pret valstī noteikto minimālo iztikas līmeni/pamata ienākumu līmeni (skat. 5. tabulu).

5. tabula

	Gads	Pirmajai vai vienīgajai personai mājsaimniecībā, EUR	Izņēmumi (piemēram, lielām ģimenēm, senioriem, personām ar invaliditāti), EUR
Ienākumi mēnesī	2026	349,50 t.i. ienākumi nedrīkst pārsniegt 1,5 reizes valsts atbalstīto pamata ienākumu līmeni	582,50 t.i. ienākumi nedrīkst pārsniegt 2,5 reizes valsts atbalstīto pamata ienākumu līmeni

Igaunija

Igaunijā atbalstu ESF+ programmas ietvaros ir tiesīgi saņemt garantētā minimālā ienākuma sliekšņa (GMI) saņēmēji (skat. 6. tabulu).

6. tabula

	Gads	Pirmajai vai vienīgajai personai mājsaimniecībā, EUR	Pārējām pieaugušām personām mājsaimniecībā, EUR	Katram bērnam mājsaimniecībā, EUR
Ienākumi mēnesī	2026	220	176	264
	2025	200	160	240

Secinājumi par ES dalībvalstu, tostarp Baltijas valstu, praksi:

- ES dalībvalstīs ir atšķirīga pieredze pārtikas un pamata materiālās palīdzības nodrošināšanai vistrūcīgākajām personām. Gan tiešā atbalsta metodei, gan netiešā atbalsta metodei ir savas priekšrocības un izaicinājumi un tie dalībvalstu starpā atšķiras, līdzīgi kā dalībvalstīs atšķiras sociālās aizsardzības sistēmas, līdz ar to vienots un viennozīmīgs vērtējums par katru no metodēm nepastāv.
- Lietuvas pieeja sociālo karšu izsniegšanā attiecībā pret atbalsta komplektu izsniegšanas metodi, vērtējot no iesaistīto institūciju skata punkta, ir salīdzinoši vienkāršāka (mazāks iesaistīto institūciju loks, neveic iepirkumu, nav nepieciešama iegādāto preču kvalitātes un derīguma termiņa kontrole, karšu izsniegšana norit cikliski, atvieglojot administrēšanu), savukārt, vērtējot no mērķa grupai sniegtā atbalsta viedokļa, saņemtais atbalsts finansiālā ziņā ir salīdzinoši neliels.
- Latvijā tiešā veidā Lietuvas pieredze nav pārņemama. To nepieciešams pielāgot, lai ar atbalsta metodes izmaiņām mērķa grupas situācija netiek pasliktināta, samazinot atbalsta apmēru vai tā pieejamību (piem. administratīvi šķēršļi, teritoriālā pieejamība). Vienlaikus ir nepieciešams izvērtēt un ņemt vērā virkni aspektu, primāri jautājumus par publiskā iepirkuma piemērošanu kopsakarā ar

prasību nodrošināt visā Latvijas teritorijā līdzvērtīgu atbalsta pieejamību (attālums līdz atbalsta saņemšanas vietai).

- Latvija ESF+ Programmas ietvaros vistrūcīgākajām personām sniedz finansiāli būtiski lielāku atbalstu nekā Lietuva un Igaunija. Salīdzinot atbalsta summu ceturksnī jeb trīs mēnešos:

- vienai pieaugušai personai Latvijā atbalsts vidēji ir divas reizes lielāks nekā Lietuvā un Igaunijā;
- mājāsaimniecībai ar bērniem Latvijā atbalsts ir vismaz trīs reizes lielāks nekā Lietuvā un Igaunijā.

Vienlaikus minētais atbalsts nav tieši salīdzināms, jo katrā valstī ir atšķirīga sociālās aizsardzības sistēma un mērķa grupa.